

BEOS-1823/25

Warszawa, 21 października 2025 r.

Do druku nr 1763

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III. 020. 268.11.2025

Data wpływu 22. 10. 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie oceny skutków regulacji komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (druk sejmowy nr 1763)

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

W uzasadnieniu projektu ustawy i deklarowanych skutkach regulacji (DSR) Wnioskodawcy wskazują na istniejącą lukę prawną uniemożliwiającą jednoznaczne ustalenie organu, wobec którego Rzecznik Praw Dziecka powinien składać oświadczenia, o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne¹ (dalej: u.o.p.d.g.), tj. oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka oraz oświadczenia o swoim stanie majątkowym.

Wnioskodawcy twierdzą, że osoba zajmująca stanowisko Rzecznika Praw Dziecka jest obowiązana w myśl art. 1 u.o.p.d.g. w związku z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe² (dalej: u.w.o.k.) do złożenia oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka oraz oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 4 u.o.p.d.g. osoby obowiązane do przedstawienia tych oświadczeń powinny składać je swojemu przełożonemu lub kierownikowi jednostki. Tymczasem w myśl art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka³ (dalej: u.r.p.d.) Rzecznik Praw

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 499.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 624.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 292.

Dziecka jest w swojej działalności niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie, a więc nie można w stosunku do Rzecznika wskazać osoby, która będzie pełniła funkcję jego przełożonego.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

W art. 1 projektu przewidziano poszerzenie katalogu podmiotów wymienionych w art. 8 ust. 3 i 4 oraz art. 10 ust. 5 u.o.p.d.g. o Rzecznika Praw Dziecka. Zgodnie z projektowaną regulacją Rzecznik Praw Dziecka składałby Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka i oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Analogicznie jak w przypadku podmiotów wymienionych w zmienianym art. 8 ust. 4 u.o.p.d.g., do Rzecznika Praw Dziecka nie stosowałoby się przepisu ust. 2 tego artykułu, na mocy którego komisja powołana przez Prezesa Rady Ministrów, na wniosek przełożonego lub osoby zainteresowanej, wydaje, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, opinię, czy działalność gospodarcza prowadzona przez małżonka może wywołać podejrzenie o stronniczość lub interesowność osoby wymienionej w art. 1 u.o.p.d.g., tj. osoby zajmującej kierownicze stanowisko państwowe w rozumieniu przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe.

Art. 2 projektu stanowi przepis przejściowy, zgodnie z którym zmienione przepisy⁴ będą miały zastosowanie do oświadczeń⁵ składanych przez Rzecznika Praw Dziecka po dniu 31 grudnia 2025 r. Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (art. 3 projektu).

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy nie rozważali rozwiązań alternatywnych, uznając, że nie ma możliwości podjęcia innych działań umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

Ze względu na charakter projektowanej zmiany, wynikającej z uwarunkowań o charakterze wewnętrzkrajowym (potrzeba wyeliminowania luki prawej), brak jest konieczności dokonania analizy porównawczej z rozwiązaniami stosownymi w innych państwach.

⁴ Przepisy art. 8 ust. 3 i 4 oraz art. 10 ust. 5 u.o.p.d.g. zmienianej w art. 1 projektu ustawy w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

⁵ O których mowa w art. 8 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. zmienianej w art. 1 projektu ustawy.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

1.

Zgodnie z art. 1 u.o.p.d.g. ustawa określa ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej przez osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe w rozumieniu przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Przepis ten wyznacza zakres podmiotowy stosowania przepisów u.o.p.d.g. poprzez odesłanie do u.w.o.k. O ile przepis szczególny nie stanowi inaczej, u.o.p.d.g. znajduje w całości zastosowanie do osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w rozumieniu u.w.o.k. Katalog osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe określa art. 2 u.w.o.k. W grupie tej ustawa wymienia m.in. Rzecznika Praw Dziecka. Rzecznik Praw Dziecka jest więc adresatem postanowień u.o.p.d.g.

U.o.p.d.g. określa szereg ograniczeń i obowiązków adresowanych do osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Obejmują one m.in. zakazy prowadzenia działalności gospodarczej, pełnienia funkcji w organach spółek prawa handlowego, spółdzielni i fundacji, zatrudnienia w spółkach lub wykonywania w nich innych zajęć, czy bycia syndykiem. Ustawa formułuje także obowiązki w zakresie składania oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka (art. 8 ust. 1 u.o.p.d.g.) oraz oświadczeń o stanie majątkowym (10 ust. 1 u.o.p.d.g.).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 u.o.p.d.g. osoby wymienione w art. 1 (osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe, a więc także i Rzecznik Praw Dziecka) obowiązane są do złożenia przełożonemu oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka – przed powołaniem na stanowisko, a także o zamiarze podjęcia takiej działalności lub zmianie jej charakteru – w trakcie pełnienia funkcji. Art. 8 ust. 3 u.o.p.d.g. stanowi, że osoby zajmujące enumeratywnie wskazane w nim stanowiska składają oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego lub Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej. Rzecznik Praw Dziecka nie został ujęty w treści art. 8 ust. 3 u.o.p.d.g., co oznacza, że oświadczenie o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka powinien złożyć swojemu przełożonemu.

Art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. stanowi natomiast, że osoby określone w art. 1 (osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe, a więc także i Rzecznik Praw Dziecka) są obowiązane do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Stosownie do treści art. 10 ust. 4 u.o.p.d.g. oświadczenie o stanie majątkowym składa się z kolei kierownikowi jednostki (dyrektorowi generalnemu urzędu), z zastrzeżeniem art. 10 ust. 5 i 6. Wskazane ustępy art. 10 u.o.p.d.g. enumeratywnie określają katalog osób zobowiązanych do składania oświadczenia o stanie majątkowym Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, przewodniczącemu wojewódzkiego sejmiku samorządowego, ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych oraz Prezesowi Rady Ministrów. Rzecznik Praw Dziecka nie został wymieniony w treści art. 10 ust. 5 i 6 u.o.p.d.g., co oznacza, że powinien on składać oświadczenie

o stanie majątkowym wedle reguły określonej w art. 10 ust. 4 u.o.p.d.g., tj. kierownikowi jednostki (dyrektorowi generalnemu urzędu).

Stosowanie norm wyrażonych w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. w odniesieniu do Rzecznika Praw Dziecka wskazuje na występowanie luki prawnej. Zgodnie z art. 7 ust. 1 u.r.p.d. Rzecznik jest w swojej działalności niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie. Nie sposób wskazać osoby, która pełni wobec Rzecznika funkcję przełożonego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 u.o.p.d.g. Wątpliwości może budzić uznanie, że oświadczenie o stanie majątkowym, o którym mowa w art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g., Rzecznik Praw Dziecka powinien składać dyrektorowi generalnemu Biura Rzecznika Praw Dziecka. Zgodnie ze statutem Biura⁶ funkcję jego kierownika należy przypisywać Rzecznikowi, a nie dyrektorowi generalnemu. Stosownie zaś do treści § 2 ust. 1 Biurem kieruje Rzecznik przy pomocy Zastępcy Rzecznika Praw Dziecka, Dyrektora Generalnego lub jego Zastępcy. Kolejne ustępy § 2 statutu wskazują, że w czasie nieobecności Rzecznika pracą Biura kieruje Zastępca Rzecznika, a dopiero w przypadku nieobecności Rzecznika i jego Zastępcy kierownictwo przypada Dyrektorowi Generalnemu. Zadaniem Dyrektora Generalnego, zgodnie z § 11 ust. 1 statutu, jest zapewnienie właściwego funkcjonowania Biura pod względem organizacyjnym i finansowym. Funkcja dyrektora generalnego Biura Rzecznika Praw Dziecka nie jest tożsama z funkcją dyrektora generalnego urzędu, o której mowa w art. 42¹ ustawy z dnia 16 czerwca 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych⁷. Dyrektor Generalny Biura Rzecznika Praw Dziecka nie jest ani kierownikiem jednostki, ani dyrektorem generalnym urzędu w rozumieniu art. 10 ust. 4 u.o.p.d.g.

Uwzględniając powyższe, trzeba stwierdzić, że choć na Rzeczniku Praw Dziecka *de lege lata* spoczywa obowiązek składania oświadczeń, o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g., to brzmienie obowiązujących przepisów nie pozwala na jednoznaczne ustalenie, względem kogo Rzecznik Praw Dziecka powinien wskazać obowiązek realizować. Należy przychylić się do przedstawionej w DSR oceny przewidywanych skutków prawnych przyjęcia projektu. Projektowane przepisy wypełnią istniejącą lukę prawną i pozwolą na jednoznaczne ustalenie, iż Rzecznik Praw Dziecka składa oświadczenia, o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g., Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego. Przyjęta reguła intertemporalna, w myśl której zmienione przepisy będą miały zastosowanie do oświadczeń składanych po dniu 31 grudnia 2025 r., jest jednoznaczna i nie stwarza pola do występowania wątpliwości interpretacyjnych w okresie przejściowym.

Problem wskazany przez Wnioskodawców był identyfikowany we wcześniejszych opracowaniach Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu, które potwierdzały występowanie luki prawnej w przepisach

⁶ <https://brpd.gov.pl/wp-content/uploads/2024/08/Zarzadzenie-nr-472024-RPD-z-dnia-15-czerwca-2024-r.-w-sprawie-nadania-Statutu-Biura-Rzecznika-Praw-Dziecka.pdf> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 20 X 2025 r.].

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1917.

u.o.p.d.g.⁸. W opracowaniach tych zwracano uwagę, że wskazany problem dotyczy także innych osób pełniących funkcje publiczne, jak np. Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej czy członków Komisji do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich powoływanych przez Sejm.

Dnia 19 lutego 2025 r. do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Radzie Ministrów oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1059)⁹. Celem projektu jest uporządkowanie obowiązujących norm prawnych dotyczących funkcjonowania administracji rządowej, usprawnienie funkcjonowania Rady Ministrów oraz jednostek tworzących administrację rządową. Jedną z proponowanych w projekcie zmian odnosi się do kwestii składania oświadczeń majątkowych przez kierowników jednostek (dyrektorów generalnych urzędów), w przypadku naczelnych lub centralnych organów państwowych. Projekt przewiduje w tym zakresie zmianę art. 10 ust. 6 u.p.d.g. (art. 4 rządowego projektu).

W uzasadnieniu projektu zawartego w druku nr 1059 podniesiono, że zaproponowana zmiana „polega na dodaniu w art. 10 ust. 6 kolejnego punktu, w którym wskazuje się, komu kierownicy jednostek (dyrektorzy generalni urzędów), w przypadku naczelnych lub centralnych organów państwowych, będą składać swoje oświadczenia majątkowe. Zmiana ta wynika z faktu, że obowiązujące regulacje nie określają, komu należy składać oświadczenia majątkowe, w przypadku gdy składającym jest sam kierownik jednostki (dyrektor generalny), a nie wydaje się prawidłowe, aby kierownik jednostki składał takie oświadczenie samemu sobie. Taka interpretacja podważałaby obowiązek dokonania przez tego kierownika analizy własnego oświadczenia majątkowego, zatem w przypadku kierownika jednostki (dyrektora generalnego) należałoby przyjąć, że musi on złożyć oświadczenie majątkowe innemu kierownikowi jednostki. Wobec braku jednoznacznego określenia tej kwestii w przepisach prawa w ramach administracji rządowej wykształciła się praktyka, zgodnie z którą podmiotem tym jest organ nadzorujący dane jednostki. Wskazane i celowe wydaje się jednak jednoznaczne przesądzenie tej kwestii przez jej uregulowanie wprost w ustawie”. W wyniku przyjęcia projektu kierownicy jednostek (dyrektorzy generalni urzędów), w przypadku naczelnych lub centralnych organów państwowych, będą składać oświadczenia o stanie majątkowym organom nadzorującym tych kierowników jednostek, a w przypadku

⁸ A. Karczmarek, *Opinia prawna dotycząca wniosku Rzecznika Praw Dziecka w sprawie zmiany ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, opinia BEOS z 26 VI 2025 r., BEOS-WP-1223/25; E. Gierach, *Opinia prawna na temat oświadczenia o stanie majątkowym składanym przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej*, opinia BEOS z 5 V 2025 r., BEOS-WPP-805/25; A. Karczmarek, *Opinia prawna dotycząca stosowania do członków Komisji do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, opinia BEOS z 12 II 2025 r., BEOS-WP-149/25; I. Galińska-Raczy, *Opinia prawna w sprawie proponowanej przez Rzecznika Praw Dziecka nowelizacji art. 8 i 10 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, opinia Biura Analiz Sejmowych z 4 IX 2020 r., BAS-WAP-1569/20; Z. Szpringer, *Opinia merytoryczna w sprawie przedstawionej przez Rzecznika Praw Dziecka i załączonego projektu ustawy zmieniającego ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, opinia Biura Analiz Sejmowych z 31 VIII 2020 r., BAS-WASiE-1569/20.

⁹ <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=150D99C066F0BE04C1258C3D002EB546>.

braku takiego organu – podmiotom właściwym do wykonywania wobec tych kierowników czynności z zakresu prawa pracy. Rzecznik Praw Dziecka przynależy do grupy wskazanych organów państwowych.

Tematyka projektu jest tożsama z przedmiotem regulacji projektu zawartego w druku nr 1059. Należy jednak zauważyć, że w odniesieniu do Rzecznika Praw Dziecka rozwiązaniem bardziej spójnym systemowo byłoby przyjęcie regulacji proponowanej w projekcie będącym przedmiotem niniejszego opracowania, tj. regulacji zrównującej sytuację prawną Rzecznika Praw Dziecka z sytuacją Rzecznika Praw Obywatelskich poprzez wskazanie, że Rzecznik składa oświadczenie o stanie majątkowym Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego.

Projekt był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii Europejskiej¹⁰. Omawiany projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu¹¹.

W ramach konsultacji społecznych nie zgłoszono uwag odnoszących się do skutków prawnych projektu.

2.

Opiniowany projekt dotyczy zagadnień nieunormowanych w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC). Projekt nie budzi wątpliwości z punktu widzenia EKPC.

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

A) Podmioty, na które wpływa projekt

Projekt wpłynie w sposób bezpośredni na osoby:

- pełniące funkcję Rzecznika Praw Dziecka, w zakresie w jakim:
 - będą one mieć jasność co do tego, komu mają składać oświadczenie o swoim stanie majątkowym oraz oświadczenie o działalności gospodarczej małżonka (tj. oświadczenia, o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g.),
 - będą one mogły wyrażać pisemną zgodę na ujawnianie informacji zawartych w składanych przez siebie oświadczeniach o stanie majątkowym (art. 10 ust. 3 u.o.p.d.g.),
 - nie będą one mogły składać wniosku do komisji – o której mowa w art. 7 ust. 2 u.o.p.d.g. – z zapytaniem o opinię, czy działalność gospodarcza małżonka będąca przedmiotem składanego

¹⁰ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Barbara Bartuś)*, opinia BEOS z 24 IX 2025 r., BEOS-WPEiM-1824/25.

¹¹ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Barbara Bartuś) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu*, opinia BEOS z 24 IX 2025 r., BEOS-WPEiM-1825/25.

oświadczenia może wywoływać podejrzenie o ich stronnictwo lub interesowność,

- pełniące funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w zakresie w jakim uzyska on uprawnienie do otrzymywania, analizowania i przechowywania oświadczeń – o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. – składanych przez Rzecznika Praw Dziecka,
- będące członkami komisji powoływanej przez Prezesa Rady Ministrów, o której mowa w art. 7 ust. 2 u.o.p.d.g., w zakresie w jakim nie będą one mogły wydawać opinii dotyczącej działalności gospodarczej prowadzonej przez współmałżonka Rzecznika Praw Dziecka.

B) Wpływ na społeczeństwo

Projekt ustawy wpłynie w szczególności na osoby sprawujące urząd Rzecznika Praw Dziecka oraz podmioty przyjmujące, analizujące i przechowujące składane przez niego oświadczenia, o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g.

Fakt, iż zarówno obecny¹², jak i poprzednio urzędujący¹³ Rzecznik Praw Dziecka zwracali uwagę na potrzebę wprowadzenia zmiany prawnej przewidzianej w opiniowanym projekcie, pozwala przyjąć, iż projekt wpłynie pozytywnie na osoby zajmujące stanowisko Rzecznika Praw Dziecka. Osoby te, dzięki wypełnieniu istniejącej luki prawnej (zob. pkt V opinii), uzyskają pewność dotyczącą procedury wypełniania ciążącego na nich obowiązku składania oświadczenia o działalności prowadzonej przez małżonka oraz oświadczenia o własnym stanie majątkowym. Będą one również mogły upubliczniać składane przez siebie oświadczenie majątkowe.

Zważywszy, że w toku dotychczasowej praktyki występowały sytuacje składania oświadczeń, o których mowa w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego¹⁴, należy przyjąć, że procedura złożenia ww. oświadczenia przewidziana w projekcie jest znana w jednostce organizującej pracę Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Znacznie trudniej natomiast ocenić możliwość wystąpienia pozytywnych skutków ogólnospołecznych. Skutkami takimi mogłyby być: zadeklarowany przez Wnioskodawców „pozytywny wpływ na przejrzystość życia publicznego” (zob. DSR) oraz wynikający z niego wzrost społecznego zaufania¹⁵ do instytucji Rzecznika Praw Dziecka. Za pojawieniem się wskazanych skutków przemawia fakt, iż

¹² RPD chce większej jawności. Chodzi o oświadczenie majątkowe, <https://brpd.gov.pl/2024/06/04/rpd-chce-wiekszej-jawnosci-chodzi-o-oswiadczenie-majatkowe/>.

¹³ Z. Szpringer, *Opinia merytoryczna w sprawie przedstawionej przez Rzecznika Praw Dziecka i załączonego projektu ustawy zmieniającego ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, BAS-WASiE-1569/20; I. Galińska-Rączy, *Opinia prawna w sprawie proponowanej przez Rzecznika Praw Dziecka nowelizacji art. 8 i 10 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, BAS-WAP-1569/20.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ W literaturze wskazuje się, iż większa jawność życia publicznego sprzyja budowaniu zaufania, gdyż świadczy o przejrzystości oraz czystych intencjach podmiotów obdarzanych zaufaniem – J. Chmielewski, *Jawność postępowania administracyjnego a zasada zaufania do władz publicznych – kontekst społeczny i normatywny*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2019, nr 7-8, s. 44-57.

większość Polaków popiera ujawnianie majątków przez osoby pełniące funkcje publiczne¹⁶. Z kolei prawdopodobieństwo pozytywnego wpływu projektu na jawność życia publicznego oraz związanego z tym wpływem wzrostu społecznego zaufania do osób pełniących funkcję Rzecznika Praw Dziecka obniża bardzo małe zainteresowanie Polaków oświadczeniami majątkowymi składanymi przez te osoby¹⁷. Dodatkowo – co warto podkreślić – z uwagi na to, iż brak jest danych dotyczących aktualnego poziomu zaufania do Rzecznika Praw Dziecka, w zasadzie niemożliwym byłoby wykazanie wzrostu zaufania społecznego Polaków do tej instytucji. Nie można również wykluczyć sytuacji, w której urzędujący obecnie lub w przyszłości Rzecznik Praw Dziecka nie wyrazi zgody na ujawnianie informacji zawartych w składanych przez siebie oświadczeniach majątkowych. Nagłośnienie takiej sytuacji przez media mogłoby doprowadzić do negatywnych skutków społecznych, takich jak spadek zaufania do Rzecznika Praw Dziecka.

C) Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne poświęcone projektowi cieszyły się bardzo małym zainteresowaniem. Wzięło w nich udział jedynie 11 osób, z czego tylko jedna osoba udzieliła komentarza dotyczącego opiniowanego projektu. Osoba ta wskazała, iż proponowana przez Wnioskodawców zmiana prawna jest potrzebna i istotna z punktu widzenia transparentności systemu państwowego, lecz zwróciła uwagę na to, że proponowane rozwiązanie budzi zastrzeżenia w związku z aktualnym kryzysem wymiaru sprawiedliwości. W jej ocenie bardziej racjonalnym i gwarantującym obiektywizm rozwiązaniem byłoby powierzenie obowiązku składania oświadczeń niezależnym organom kontrolnym, takim jak Najwyższa Izba Kontroli¹⁸.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

W ocenie Wnioskodawców zawartej w DSR projektowane rozwiązanie nie wywoła skutków gospodarczych. Należy zgodzić się z tą oceną – nie będzie ono miało wpływu na przedsiębiorców, konsumentów ani rynek pracy.

W odniesieniu do skutków gospodarczych w trakcie konsultacji społecznych nie zgłoszono istotnych uwag.

¹⁶ Zob. np. *Postawy Polaków wobec jawności majątków (sondaż)*, <https://ciekaweliczby.pl/postawy-polakow-wobec-jawnosci-majatkow-sondaz/>.

¹⁷ O małym zainteresowaniu Polaków oświadczeniami majątkowymi Rzecznika Praw Dziecka świadczą: bardzo małe zaangażowanie w konsultacje społeczne dotyczące opiniowanego projektu (zob. sekcja VI.C opinii), oraz fakt, iż Polakom zależy przede wszystkim na możliwości zapoznawania się z oświadczeniami majątkowymi składanymi przez polityków – zob. np. *Ujawnianie majątków polityków. Polacy chcą, by obejmowało także małżonków*, <https://www.money.pl/gospodarka/uiawnianie-majatkow-politykow-polacy-chca-by-obejmowalo-takze-malzonkow-6767600516950912a.html>.

¹⁸ ID ankiety: 55651.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

Wnioskodawcy projektu w DSR wskazują, że proponowane przepisy nie spowodują dodatkowych obciążeń dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Można uznać, że Wnioskodawcy prawidłowo rozpoznali skutki finansowe projektu w odniesieniu do sektora finansów publicznych. Na tle proponowanej zmiany należy zwrócić uwagę na kilka kwestii. Po pierwsze, działalność Sądu Najwyższego jest finansowana ze środków budżetu państwa. Po drugie, z nałożeniem na Rzecznika Praw Dziecka obowiązku przedstawienia oświadczeń majątkowych oraz oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego wiążą się koszty przyjęcia i przechowywania tych oświadczeń. Po trzecie, z uwagi na fakt, że na niektórych osobach piastujących funkcje publiczne ciąży obowiązek składania przedmiotowych oświadczeń Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, koszty tego rodzaju są już ponoszone. W kontekście powyższego można oczekiwać, że projektowane przepisy nie powinny wpłynąć na gospodarkę finansową Sądu Najwyższego.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

Przyjęcie projektu skutkować będzie powstaniem po stronie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego obowiązku odbierania od Rzecznika Praw Dziecka oświadczeń, o których mowa w art. 8 ust. 1 (oświadczenie o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka) i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. (oświadczenie o stanie majątkowym).

Na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nakłada się dodatkowy obowiązek związany z przyjęciem i przechowaniem oświadczenia majątkowego oraz oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka, składanych przez Rzecznika Praw Dziecka. Z uwagi na fakt, iż Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wykonuje już podobne obowiązki w odniesieniu do innych osób piastujących funkcje publiczne, proponowana zmiana będzie miała marginalny wpływ na wzrost obciążeń administracyjnych Sądu Najwyższego.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: Przyjęcie projektu skutkować będzie usunięciem istniejącej luki prawnej w zakresie wskazania podmiotu zobowiązanego do odebrania od Rzecznika Praw Dziecka oświadczeń wskazanych w art. 8 ust. 1 i art. 10 ust. 1 u.o.p.d.g. W wyniku przyjęcia projektu przepisy jednoznacznie wskazywać będą,

że przedmiotowe oświadczenia mają być składane Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego.

Projekt nie budzi wątpliwości z punktu widzenia EKPC.

2. Skutki społeczne: Projekt może wpłynąć pozytywnie na osoby zajmujące stanowisko Rzecznika Praw Dziecka oraz na osoby przyjmujące, analizujące i przechowujące składane przez nich oświadczenia. Wystąpienie pozytywnych skutków ogólnospołecznych jest trudne do określenia i uzależnione od wzrostu obserwowanego obecnie poziomu zainteresowania Polaków kwestią oświadczeń majątkowych składanych przez Rzecznika Praw Dziecka.

3. Skutki gospodarcze: Projekt nie wywoła skutków gospodarczych, w tym w szczególności nie wpłynie na przedsiębiorców, konsumentów ani rynek pracy.

4. Skutki finansowe: Projekt nie powinien wywoływać skutków finansowych w odniesieniu do sektora finansów publicznych.

5. Rozwiązania zagraniczne: Ze względu na charakter projektowanej zmiany, wynikającej z uwarunkowań o charakterze wewnątrz krajowym, nie ma konieczności dokonania analizy porównawczej z rozwiązaniami stosownymi w innych państwach.

Autorzy:

Marcin Fryźlewicz, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

Justyna Branna, specjalistka w Wydziale Oceny Skutków Regulacji (pkt IV, XI.5)

dr Adam Karczmarek, ekspert ds. legislacji (pkt V, X, XI.1)

prof. Krzysztof Wojtyczek, ekspert ds. legislacji (pkt V.2, XI.1.2)

dr Ewa Radomska, specjalistka ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

dr Piotr Russel, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

Monika Korolewska, specjalistka ds. finansów publicznych (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/